

OBSAH

PŘEDMLUVA	7
1. Výběr z metateorie komprehenzivní speciální pedagogiky (KSP)	13
1.1. <i>Dimenze handicapovaného člověka</i>	13
1.2. <i>Poslání edukace a handicapování</i>	15
1.3. <i>Optimální model zabezpečení podpory handicapovaných a komprehenzivní speciální pedagogiky</i>	19
1.4. <i>Cílové skupiny a klasifikace handicapovaných v komprehenzivní speciální pedagogice</i>	21
1.5. <i>Diagnostika cílových skupin a edukačních situací v komprehenzivní speciální pedagogice</i>	28
2. Vývoj a význam komprehenzivní speciální pedagogiky	33
2.1. <i>Poznámky k vývoji péče o handicapované a k vývoji KSP</i>	33
2.2. <i>Směry, vývojové trendy a strategie ve speciální pedagogice</i>	37
2.3. <i>Výmezení komponent soudobého modulu KSP</i>	41
2.4. <i>Význam komprehenzivní speciální pedagogiky</i>	43
3. Metodologie a vytváření nového systému komprehenzivní speciální pedagogiky (KSP)	46
3.1. <i>Metodologické problémy KSP</i>	46
3.2. <i>Pluralita prvků a paradigmatu systému KSP</i>	49
3.2.1. <i>Pojem a význam paradigmat</i>	49
3.2.2. <i>Rozdíl paradigmatu a teoretického systému</i>	52
3.2.3. <i>Paradigmata nové KSP</i>	52
3.2.4. <i>Obecné faktory změn paradigmat KSP</i>	55
3.2.5. <i>Specifické faktory změn paradigmat a systému KSP</i>	56
3.2.6. <i>Paradigmata nového systému KSP</i>	57
3.3. <i>Charakteristika, definice, hlavní kategorie a pojmy komprehenzivní speciální pedagogiky (KSP)</i>	67
3.3.1. <i>Charakteristika a definice KSP</i>	67
3.3.2. <i>Kategorie a pojmy KSP</i>	70
3.4. <i>Systém a subsystémy KSP</i>	71
3.5. <i>Referenční pole a vztahy KSP k jiným vědním oborům</i>	76
3.6. <i>Vztah KSP a sociální pedagogiky</i>	80
3.7. <i>Léčebná pedagogika a KSP</i>	83
3.8. <i>Integrační pedagogika nevyřazování a KSP</i>	84
4. Specifické fenomény referenčního pole komprehenzivní speciální pedagogiky (KSP)	87
4.1. <i>Rehabilitace a její vztah ke komprehenzivní speciální pedagogice (KSP)</i>	87
4.1.1. <i>Charakteristika komprehenzivní rehabilitace a jejich složek</i>	87
4.1.2. <i>Pedagogická rehabilitace</i>	92
4.1.3. <i>Vztah pedagogické rehabilitace a KSP</i>	95
4.2. <i>Reedukace jako specifický fenomén KSP</i>	95
4.3. <i>Kompenzace jako specifický fenomén KSP</i>	98
4.4. <i>Integrace – inkluze a segregace – exkluze z hlediska KSP</i>	101
4.4.1. <i>Charakteristika podstaty integrace</i>	102

4.4.2.	Hlavní způsoby realizace integrace	107
4.4.3.	Stratifikace a hierarchie cílů a programů pedagogické integrace	110
4.5.	Kultura, výchova a vzdělávání handicapovaných osob	120
4.5.1.	Kultura, kulturologie a kulturní antropologie	120
4.5.2.	Minoritní kultura handicapovaných.....	124
4.5.3.	Enkulturační a KSP	126
5.	Principy komprehenzivní speciální pedagogiky (KSP)	128
5.1.	<i>Pojem a aplikace principů KSP</i>	128
5.2.	Přehled principů KSP	128
5.2.1.	Princip cílevědomého postupu a jednání.....	128
5.2.2.	Princip pohody, vyrovnanosti, racionality, emočnosti, přiměřenosti a prevence stresů	129
5.2.3.	Princip respektování potřeb handicapovaných, plurality a komprehenzivnosti působení KSP	129
5.2.4.	Princip aktivity, kreativity, asertivity a emancipace	130
5.2.5.	Princip odlehčování a odbourávání zátěží v pedagogických situacích.....	130
5.2.6.	Princip uplatňování reedukačních a kompenzačních postupů, technických podmínek a marketingu služeb KSP	131
5.2.7.	Princip komplementarity individuálního a skupinového přístupu	131
5.2.8.	Princip dominance a komplementarity úkolů, prostředků a institucionalizace.....	132
5.2.9.	Princip integrace, partnerství, solidarity a rovnosti šancí	132
5.2.10.	Princip humanity a respektování lidské důstojnosti handicapovaných	132
5.2.11.	Princip jednoty výchovně vzdělávacího, rehabilitačního a sociálního působení.....	133
5.2.12.	Princip subsidiarity a participace.....	133
6.	Procesy v komprehenzivní speciální pedagogice (KSP)	134
6.1.	<i>Obecná charakteristika</i>	134
6.2.	<i>Makroprocesy edukace a rehabilitace – společné a rozdílné znaky v případech získaného handicapu</i>	138
6.3.	<i>Proces edukace a rehabilitace handicapovaných od narození</i>	141
6.4.	<i>Mikroprocesuální jevy v KSP</i>	142
7.	Kurikulum a komprehenzivní speciální pedagogika	144
7.1.	<i>Pojem a kontexty kurikula v KSP</i>	144
7.2.	<i>Projekty v kurikulu KSP</i>	150
7.3.	Programy KSP a předpoklady jejich vytváření	154
7.3.1.	<i>Edukačně rehabilitační program kurikula KSP</i>	155
7.3.2.	<i>Potřeby a záměry funkční gramotnosti a edukačně rehabilitačních částí programů KSP</i>	156
7.3.3.	<i>Cíle, úkoly a obsah edukačně rehabilitačních programů (ERP)</i>	160

7.3.4. Metodologické otázky a charakteristika tvorby ERP.....	163
7.3.5. Klasifikace ERP.....	165
7.3.6. Přehled edukačně rehabilitačních programů.....	167
8. Pedagogické prostředky podpory, intervence a způsoby realizace poznatků KSP.....	174
8.1. Podpora, postupy, prostředky, metody, techniky a formy KSP.....	174
8.2. Metody edukace handicapovaných.....	175
8.2.1. Metoda výkladu.....	175
8.2.2. Metoda demonstrace.....	175
8.2.3. Metoda osobní angažovanosti a participace.....	176
8.2.4. Metoda střídání aktivity a relaxace.....	176
8.2.5. Metoda programového učení.....	176
8.2.6. Metoda počítačového vedení procesu edukace.....	176
8.2.7. Metoda trenážerového výcviku, simulace a využití virtuální reality.....	176
8.2.8. Metoda animace.....	176
8.2.9. Metoda napodobování vzoru.....	177
8.2.10. Metoda represe.....	177
8.3. Techniky edukace handicapovaných.....	178
8.3.1. Techniky mluveného slova a komunikace.....	178
8.3.2. Techniky názornosti.....	178
8.3.3. Techniky pohybového rozvoje a orientace.....	178
8.3.4. Techniky výchovného působení uměleckých prostředků a výtvorů.....	178
8.3.5. Techniky edukačního působení pracovními činnostmi.....	178
8.3.6. Techniky relaxace.....	179
8.3.7. Techniky meditace.....	179
8.3.8. Techniky rekreace a rekondice.....	179
8.3.9. Technika persuázie.....	179
8.3.10. Technika povzbuzování.....	179
8.3.11. Techniky sugestopedické.....	179
8.3.12. Techniky hry.....	180
8.3.13. Techniky soutěživosti.....	180
8.3.14. Techniky represe.....	180
8.4. Formy edukace handicapovaných.....	181
8.4.1. Třídně hodinová forma edukace.....	183
8.4.2. Edukační kurz.....	184
8.4.3. Přednáška.....	185
8.4.4. Seminář.....	186
8.4.5. Tvůrčí pracovní setkání – workshop.....	186
8.4.6. Exkurze a výlet.....	187
8.4.7. Hospitace a stáže.....	188
8.4.8. Praktická cvičení.....	188
8.4.9. Závěik – koučing.....	189
8.4.10. Asistování.....	189
8.4.11. Přímé samostatné řešení praktických úkolů a koučing.....	190
8.4.12. Situační a manažerská hra.....	190
8.4.13. Psychorehabilitační komunita.....	191

8.4.14. Výchovně rehabilitační skupina – kolektiv.....	192
8.4.15. Rekondice a soustavná rekreačně rehabilitační a tělovýchovná činnost.....	193
8.4.16. Tábory a pobyty handicapovaných dětí a mládeže	193
8.4.17. Zájmové kroužky a kluby s edukační náplní.....	194
8.4.18. Soutěže.....	194
8.4.19. Hra jako forma edukace handicapovaných	195
8.4.20. Slavnosti, ceremonie, rituály, ozvláštění situace	197
8.4.21. Instrukčně metodická soustředění rodičů handicapovaných dětí.....	197
8.4.22. Schůze jako edukační forma.....	197
8.4.23. Beseda	198
8.4.24. Formy dlouhodobé případové práce a street work.....	198
8.4.25. Sebevzdělávání a autotrénink.....	199
8.4.26. Poradensví	199
8.5. Specifika a vzájemný vztah forem KSP.....	200
8.6. Periodizace aktivit a intervencí v KSP.....	203
8.7. Technické a inženýrské prostředky KSP.....	204
8.8. Personální a manažerské prostředky KSP.....	207
8.9. Styl v edukaci handicapovaných.....	207
9. Institucionalizace v edukaci handicapovaných	209
9.1. Pojem a struktura institucionalizace v KSP.....	209
9.2. Vzdělávací instituce handicapovaných v ČR.....	212
9.3. Rodina a edukace handicapovaných.....	216
9.4. Sebevýchova, sebevzdělávání a jejich institucionalizace v KSP.....	218
9.5. KSP a instituce školského typu.....	219
9.5.1. Standardní speciální a běžná škola a handicapovaní.....	222
9.5.2. Alternativní škola a handicapovaní	225
9.6. Distanční vzdělávání handicapovaných	230
9.7. Instituce mimoškolní výchovy handicapovaných	232
9.8. Vzdělávání handicapovaných – občanská sdružení a humanitární organizace.....	233
9.9. Komplementarita institucí KSP a podpůrné organizace pro edukaci handicapovaných	243
10. Souhrn a doslov	246
11. Prameny a dodatky	250
11.1. Seznam tabulek, schémat a grafů.....	250
11.2. Přehled zkratk referenčního pole KSP.....	252
11.3. Jmenný rejstřík.....	255
11.5. Bibliografie.....	260